

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celipoli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 13.

V Ljubljani, 1. julija 1876.

Tečaj XVI.

V a b i l o

na naročbo za drugo polovico l. 1876.

Minulo je 6 mescev, in zopet stojim pred Vami ter kličem: Naročite si „Tov.“ za drugo polovico, ako tega niste še storili dosihmal. — Kaj Vam čem obetati, da bode „Tov.“ prinašal, doslej Vas nisem prevaril, a tudi v prihodnje Vas ne mislim. „Tov.“ ostane katoličan po duhu, Slovenec po pisavi; prijatelji, ki so ga dosihdob duševno podpirali, hočejo ga tudi odslej, kakor se je opisoval v prvi polovici Marko Pohlín, tako se bode v drugi razkazoval Valentin Vodnik po tem, kar je bil v resnici Slovencem. Vaša je tedaj, dragi tovariši učitelji, in spoštovani rodoljubje slovenski, da nas podpirate, ako ne drugače, vsaj z naročnino. Vem sicer, da ste eni in isti, ki podpirate tudi druge slovenske liste, in da marsikateremu iz med Vas „Tov.“ treba ni, a nikarte, da bi se zastonj zanažal na Vaše rodoljubje „znani mežnarski list“, pošljite toraj tudi zanj kak forint nemudoma našemu založniku g. Milicu na starem tergu h. št. 33. Velja „Tovariš“ za vse leto 3 gl., a za pol leta 1 gl., 50 kr. Pri ti priliki pa vljudno opominjamo na vplačevanje naročnike, ki so z naročnino na dolgu, na moževo besedo jim pošilja g. Miliceva tiskarna list, kakor so zahtevali, zato pa tudi sedaj pričakuje, da rešijo svojo besedo; kajti po vsej resnici Vam povem, da ima založnik od „Tov.“ ravno toliko koristi, kolikor vrednik, in da se ne more tirjati, da bi kdo v svojo škodo Slovencem zalagal liste.

Vsak rodoljub naj stori vsaj nekaj, da bode list zopet zagotovljen. Imamo pa še nekaj iztisov, tako da novim naročnikom lahko z vsemi številkami l. t. vstrežemo. Bog!

Vredništvo in založništvo.

S v o b o d a.

Lepa beseda, a kaj si ljudje mislijo, kadar spregovore „svoboda!“ Ni je skoraj stvari, o kateri bi ljudje tako malo pojma imeli, kakor o svobodi, ni je misli, katero bi tako napačno razlagali. Govorili bomo le o moralni in dušeslovni svobodi; naše stališče pri tem je kerščansko. Razven tega stališča ni moč svobode razumevati, niti koga k svobodi odgojevati. Hegel o tem govori: „Celi deli sveta, Afrika in vzhod niso nikdar imeli te ideje; niti je sedaj nimajo; Gerki in Rimljani, Plato in Aristotelj je niso imeli, marveč so vedili, da je človek v svobodi rojen, ali da svoboden postane po značajnosti, po modroslovnih naukih.“ Še le kerščanstvo je prineslo to idejo na svet; sleheren človek je neskončne cene, ker ga Bog ljubi in je namenjen, da duha Božjega sprejme, kateri potem v njem prebiva, tedaj človek je namenjen za najvišjo svobodo. — Kaj je tedaj svoboda? Sploh rečeno je svoboda v tem, da se človek sam od sebe odločuje v delovanje. Ako se ta samoodsebna odločba razteza na vse duševno življenje, imenujemo jo dušeslovno (psihologiško), ako pa človek neodvisno in samostojno voli med dobrim in hudim, je to нравstvena (moralna) samoodločba ali prostost. Svoboda je tudi v tem, da duh oblada samega sebe, da odloči smoter in delovanje in gospoduje svojim močem. — A ta zmožnost je le podlaga ali potrební pogoj k svobodi, ki je tudi pri otroku. Toda, dokler se otrok tega ne zaveda, se ne more pri njem govoriti, da je njegova volja notranje svobodna. Kedar se pa o tem zave, potem pa tudi ve, da je njegov duh neodvisen in samostalen, in da se more sam iz sebe odločevati, tedaj da je prost. Svoboda se dalje s tem označuje, da se človek zave o svoji svobodi. Tedaj je svoboda zavest o samosvoji odločbi pri človeku. Poglejmo si pa tudi svobodo, kakšna je, kedar je dopolnjena ali doveršena. Vsaka zmožnost, tedaj tudi ta, se hoče gibati, razvijati, doveršiti ali dozoreti. Svoboda pa je v tem, da se človek hoče znebiti zlega, ako to pozitivno izrečemo, svoboda se hoče zediniti z božjo voljo, in to je potem kerščanska svoboda. V pravem pomenu besede volitev taka ni več prosta, ker zahteva in želi le eno samo stvar, — resnico in pravico. „Resnica jih je prevzela, in, kakor Kristus pravi, osvobodila.“ Duh je najdel samega sebe in je postal gospodar samemu sebi. Iz tega se vidi,